Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 17 grudnia 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Sieci i usługi łączności elektronicznej — Dyrektywa 2002/20/WE — Artykuł 12 i 13 — Opłaty administracyjne — Opłata za prawo instalowania urządzeń — Zakres stosowania — Uregulowania gminne — Opłata od anten telefonii ruchomej

W sprawie C-454/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal de première instance de Bruxelles (Belgia) postanowieniem z dnia 17 maja 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 13 sierpnia 2013 r., w postępowaniu:

Proximus SA, dawniej Belgacom SA,

przeciwko

Commune d'Etterbeek

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: M. Ilešič, prezes drugiej izby, pełniący obowiązki prezesa trzeciej izby, C. Toader, D. Šváby, E. Jarašiūnas (sprawozdawca) i C.G. Fernlund, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Wahl,

sekretarz: V. Tourrès, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 3 września 2015 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Proximus SA, dawniej Belgacom SA, przez B. Den Tandt i H. De Bauwa, advocaten,

— w imieniu commune d'Etterbeek przez I. Lemineur, P. Vassartiego i T. Swennena, avocats,

— w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Hottiaux oraz L. Nicolae, działające w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 12 i 13 dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy o zezwoleniach) (Dz.U. L 108, s. 21).

2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu między Proximus SA, dawniej Belgacom SA, a commune d'Etterbeek (gminą Etterbeek, Belgia) w przedmiocie opłaty od anten telefonii ruchomej zainstalowanych na terytorium wspomnianej gminy.

Ramy prawne

Prawo Unii

3 Artykuł 1 dyrektywy o zezwoleniach, zatytułowany „Cel i zakres", stanowi w ust. 2:

„Niniejsza dyrektywa znajduje zastosowanie w odniesieniu do zezwoleń na dostęp do sieci i świadczenie usług w zakresie łączności elektronicznej".

4 Artykuł 2 tej dyrektywy, zatytułowany „Definicje", przewiduje w ust. 2 lit. a), że „ogólne zezwolenie" oznacza „ramy prawne określone przez państwa członkowskie, zapewniające prawo świadczenia dostępu do sieci oraz usług w dziedzinie łączności elektronicznej oraz określające szczegółowe obowiązki, jakie mogą zostać nałożone w odniesieniu do wszystkich lub poszczególnych rodzajów sieci i usług łączności elektronicznej, zgodnie z postanowieniami niniejszej dyrektywy".

5 Artykuł 12 wspomnianej dyrektywy dotyczy opłat administracyjnych, jakie państwa członkowskie są upoważnione nałożyć na przedsiębiorstwa świadczące usługę lub udostępniające sieć zgodnie z ogólnym zezwoleniem lub na rzecz którego zostało ustanowione prawo użytkowania, a także szczegółowych zasad nakładania tych opłat.

6 Zgodnie z art. 13 dyrektywy o zezwoleniach, zatytułowanym „Opłaty za prawo użytkowania oraz prawo instalowania urządzeń":

„Państwa członkowskie mogą zezwolić właściwym organom władzy państwowej na nakładanie opłat za prawo użytkowania częstotliwości radiowych i numeracji oraz prawo instalowania urządzeń na potrzeby podmiotów państwowych lub prywatnych, co odzwierciedla [w celu uwzględnienia] potrzeb[y] optymalnego wykorzystania powyższych zasobów. Państwa członkowskie zapewnią, by takie opłaty były obiektywnie uzasadnione, jawne, niedyskryminujące i proporcjonalne, stosownie do celu, jaki ma być osiągnięty, oraz by uwzględniały cele określone w art. 8 dyrektywy [2002/21/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie wspólnych ram regulacyjnych sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy ramowej) (Dz.U. L 108, s. 33)]".

Prawo belgijskie

7 W dniu 26 lutego 2007 r. conseil communal de la commune d'Etterbeek (rada gminna gminy Etterbeek) przyjęła règlement-taxe instaurant une taxe annuelle sur les antennes pour la téléphonie mobile (uchwałę ustanawiającą roczną opłatę od anten telefonii ruchomej, zwaną dalej „uchwałą w sprawie opłaty"), obowiązującą od dnia 1 stycznia 2007 r. do dnia 31 grudnia 2013 r.

8 W art. 1 uchwały w sprawie opłaty zostało wyjaśnione, że opłata ta ma zastosowanie do „anten telefonii ruchomej zainstalowanych na terytorium gminy Etterbeek” i że pojęcie „anteny telefonii ruchomej” oznacza „każdą antenę nadawczą lub przekaźnik fal elektromagnetycznych umożliwiające funkcjonowanie telefonii ruchomej, zarówno podłączone do oddzielnej stacji, jak niepodłączone, umieszczone na maszcie lub słupie albo nie”.

9 Artykuł 2 akapit pierwszy uchwały w sprawie opłaty przewiduje, że wysokość opłaty spornej w postępowaniu głównym wynosi 4 000 EUR rocznie od sztuki, przy czym art. 3 tej uchwały uściśla, że wysokość ta podlega corocznej indeksacji o 2%.

10 Zgodnie z art. 4 wspomnianej uchwały w sprawie opłaty opłata ta „jest należna solidarnie od każdej osoby fizycznej lub prawnej będącej podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania […] anteny telefonii ruchomej. W przypadku współwłasności albo użytkowania tej samej anteny przez kilka osób fizycznych lub prawnych opłata jest należna solidarnie od wszystkich współwłaścicieli i od wszystkich podmiotów prawa rzeczowego lub prawa użytkowania”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

11 Z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi wynika, że spółka Belgacom, której następcą prawnym jest spółka Proximus SA, jest operatorem publicznej sieci telekomunikacyjnej i że z tego tytułu jest właścicielem i użytkownikiem anten telefonii ruchomej zainstalowanych na terytorium commune d’Etterbeek.

12 Władze commune d’Etterbeek wydały, na mocy uchwały w sprawie opłaty, decyzje określające wysokość zobowiązania podatkowego spółki Belgacom SA w zakresie opłaty spornej w postępowaniu głównym z tytułu roku podatkowego 2009 na łączną kwotę 108 201,60 EUR. Na powyższe decyzje do collège des bourgmestre et échevins de la commune d’Etterbeek (urzędu gminy Etterbeek) wniesione zostało zażalenie. Po tym, jak zażalenie to zostało oddalone, spółka Belgacom SA wniosła od tych decyzji odwołanie do tribunal de première instance de Bruxelles (sądu pierwszej instancji w Brukseli).

13 Na poparcie odwołania wniesionego do sądu odsyłającego spółka Belgacom SA twierdzi, że decyzje określające wysokość spornego zobowiązania podatkowego nie są zgodne z dyrektywą o zezwoleniach, gdyż dyrektywa ta zabrania nakładania na operatorów telefonii ruchomej opłat innych aniżeli opłaty, o których mowa w art. 12 i 13 tej dyrektywy. Zdaniem tej spółki opłata sporna w postępowaniu głównym mieści się w zakresie stosowania dyrektywy o zezwoleniach, gdyż anteny telefonii ruchomej stanowią „urządzenia” w rozumieniu tej dyrektywy. Niemniej opłata ta nie spełnia przesłanek, o których mowa w art. 13 wspomnianej dyrektywy.

14 Commune d’Etterbeek stwierdziła, iż zakres stosowania dyrektywy o zezwoleniach odnosi się jedynie do określenia warunków dostępu do sieci. Zdaniem tej gminy opłata sporna w postępowaniu głównym nie jest ani opłatą, o której mowa w art. 13 dyrektywy o zezwoleniach, ani opłatą, o której mowa w art. 12 tej dyrektywy. Chodzi o podatek od działalności gospodarczej ustalony ze względu na położenie anten na terytorium gminy, niezależnie od jakiegokolwiek zezwolenia na instalację urządzeń.

15 Wobec powyższych uwag sąd odsyłający ma wątpliwość, czy istnieje możliwość stosowania art. 12 i 13 dyrektywy o zezwoleniach w sprawie będącej przedmiotem postępowania głównego.

16 W tych okolicznościach tribunal de première instance de Bruxelles postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 12 i 13 dyrektywy [o zezwoleniach] należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie ustanowieniu w przepisach wydanych przez organ krajowy albo organ samorządu terytorialnego, w celach fiskalnych, opłaty od infrastruktury łączności ruchomej zainstalowanej na obiektach publicznych lub prywatnych, użytkowanej w ramach działalności objętej zezwoleniem ogólnym?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

17 Poprzez swoje pytanie sąd odsyłający dąży zasadniczo do ustalenia, czy art. 12 i 13 dyrektywy o zezwoleniach należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, by opłata taka jak opłata sporna w postępowaniu głównym została nałożona na każdą osobę fizyczną lub prawną będącą podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej.

18 Należy przypomnieć na wstępie, że na mocy art. 1 ust. 2 dyrektywy o zezwoleniach dyrektywa ta znajduje zastosowanie do zezwoleń na udostępnianie sieci i świadczenie usług łączności elektronicznej.

19 Przewiduje ona nie tylko zasady dotyczące procedur przyznawania ogólnych zezwoleń lub praw do użytkowania częstotliwości radiowych lub numerów oraz treści tych zezwoleń, lecz również zasady dotyczące natury, a wręcz wymiaru obciążeń finansowych związanych ze wspomnianymi procedurami, jakie mogą zostać nałożone przez państwa członkowskie na przedsiębiorstwa w sektorze usług łączności elektronicznej (zob. wyroki: Belgacom i Mobistar, C-256/13 i C-264/13, EU:C:2014:2149, pkt 29; a także Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 15).

20 Jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, w ramach dyrektywy o zezwoleniach państwa członkowskie nie mogą przewidywać innych obciążeń lub opłat z tytułu udostępniania sieci i świadczenia usług łączności elektronicznej aniżeli obciążenia i opłaty przewidziane tą dyrektywą (wyrok Base Company C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 16; zob. podobnie wyroki: Vodafone España i France Telecom España, C-55/11, C-57/11 i C-58/11, EU:C:2012:446, pkt 28, 29; a także Belgacom i Mobistar, C-256/13 i C-264/13, EU:C:2014:2149, pkt 30).

21 Co za tym idzie, aby przepisy dyrektywy o zezwoleniach znalazły zastosowanie do opłaty takiej jak opłata sporna w postępowaniu głównym, obowiązek jej zapłaty powinien powstać w związku z procedurą wydawania ogólnego zezwolenia, które zgodnie z art. 2 ust. 2 lit. a) dyrektywy o zezwoleniach zapewnia prawo świadczenia dostępu do sieci oraz usług w dziedzinie łączności elektronicznej (wyrok Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 17; zob. także podobnie wyroki: Fratelli De Pra i SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, pkt 41; Komisja/Francja, C-485/11, EU:C:2013:427, pkt 30, 31, 34; a także Vodafone Malta i Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, pkt 24, 25).

22 W tym względzie Trybunał przypomniał w odniesieniu do art. 12 dyrektywy o zezwoleniach, że opłata, obowiązek zapłaty której nie powstaje w związku z procedurą wydawania ogólnego zezwolenia umożliwiającego dostęp do rynku usług łączności elektronicznej, nie jest objęta zakresem stosowania owego art. 12 (zob. w szczególności wyroki: Vodafone Malta i Mobisle Communications, C-71/12, EU:C:2013:431, pkt 25; a także Fratelli De Pra i SAIV, C-416/14, EU:C:2015:617, pkt 41).

23 Jeśli chodzi o art. 13 dyrektywy o zezwoleniach, Trybunał przypomniał, że przepisy tego artykułu nie obejmują wszystkich opłat, którym podlega infrastruktura umożliwiająca udostępnianie sieci i świadczenie usług łączności elektronicznej (wyroki: Belgacom i Mobistar, C-256/13 i C-264/13, EU:C:2014:2149, pkt 34; a także Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 18).

24 Przepisy tego artykułu dotyczą bowiem zasad nakładania opłat za prawa użytkowania częstotliwości radiowych lub numerów lub też prawa do instalowania urządzeń na własności publicznej lub prywatnej lub pod taką własnością (wyroki: Belgacom i Mobistar, C-256/13 i C-264/13, EU:C:2014:2149, pkt 31; a także Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 19).

25 W tym przypadku z postanowienia odsyłającego wynika, że opłata sporna w postępowaniu głównym „jest należna solidarnie od każdej osoby fizycznej lub prawnej będącej podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej, a mianowicie „każdej anteny nadawczej lub przekaźnika fal elektromagnetycznych umożliwiających funkcjonowanie telefonii ruchomej, zarówno podłączonych do oddzielnej stacji, jak niepodłączonych, umieszczonych na maszcie lub słupie albo nie", „zainstalowanych na terytorium gminy Etterbeek".

26 Jak wynika z uwag przedstawionych przed Trybunałem, obowiązek zapłaty tej opłaty, nałożonej na każdą osobę fizyczną lub prawną będącą podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej niezależnie od tego, czy udzielono jej zezwolenia w myśl dyrektywy o zezwoleniach, nie wydaje się powstawać w związku z procedurą wydawania ogólnego zezwolenia uprawniającego przedsiębiorstwa do udostępniania sieci i do świadczenia usług łączności elektronicznej, co jednak powinien stwierdzić sąd odsyłający.

27 Poza tym zgodnie z orzecznictwem Trybunału pojęcia „urządzeń" i „instalowania" użyte w art. 13 dyrektywy o zezwoleniach odsyłają, odpowiednio, do fizycznej infrastruktury umożliwiającej udostępnianie sieci i świadczenie usług łączności elektronicznej oraz do ich fizycznego zainstalowania na danej własności publicznej lub prywatnej (wyroki: Belgacom i Mobistar, C-256/13 i C-264/13, EU:C:2014:2149, pkt 33; a także Base Company, C-346/13, EU:C:2015:649, pkt 21).

28 Zatem, pomimo że opłata sporna w postępowaniu głównym jest nakładana na każdą osobę fizyczną lub prawną będącą podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej, która stanowi fizyczną infrastrukturę umożliwiającą udostępnianie sieci i świadczenie usług łączności elektronicznej, nie wydaje się, by omawiana opłata wykazywała cechy opłaty, którą nakłada się na przedsiębiorstwa udostępniające sieci oraz świadczące usługi w dziedzinie łączności elektronicznej w zamian za prawo do instalowania urządzeń.

29 Wobec powyższych rozważań na postawione pytanie należy odpowiedzieć, że art. 12 i 13 dyrektywy o zezwoleniach należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by opłata taka jak opłata sporna w postępowaniu głównym została nałożona na każdą osobę fizyczną lub prawną będącą podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej.

W przedmiocie kosztów

30 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuły 12 i 13 dyrektywy 2002/20/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 7 marca 2002 r. w sprawie zezwoleń na udostępnienie sieci i usług łączności elektronicznej (dyrektywy o zezwoleniach) należy interpretować w ten sposób, że nie stoją one na przeszkodzie temu, by opłata taka jak opłata sporna w postępowaniu głównym została nałożona na każdą osobę fizyczną lub prawną będącą podmiotem prawa rzeczowego lub prawa użytkowania anteny telefonii ruchomej.

Podpisy